

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

**GUDIKATUR DR.
VINCENT GALEA**

Seduta ta' I-24 ta' Gunju, 2013

Talba Numru. 214/2008

**GasanMamo Insurance Limited [C-3143] kif surrogata
fid-drittijiet tal-assigurata tagħha Universal Import
Export Limited [C-077037] skond il-ligi u l-polza tal-
assikurazzjoni**

vs

**Advance Shipping Limited u b'digriet tas-7 ta'
Novembru, 2008 gie ordnat il-kjamat fil-kawza tas-
socjeta Air Malta p.l.c.**

It-Tribunal,

**Ra t-talba mressqa mis-socjeta rikorrenti fid-29 ta'
Frar, 2008 u li permezz tagħha talbet il-hlas, mingħand l-
intimati, tas-somma ta' seba' mijha u sittax-il euro u wieħed
u ghoxrin centezmu ta' euro [€716.21c] u dan wara li
ppremettiet hekk:**

"Illi l-kumpanija Universal Import Export Limited inkarigat
lis-socjeta konvenuta sabiex titrasporta mill-Germanja

Kopja Informali ta' Sentenza

konsenja ta' solder paste li kellha tasal Malta f' Marzu, 2007.

Illi meta l-konsenja waslet Malta f'Marzu 2007 il-konsenja ta' Universal Import Export Limited kienet nieqsa, liema konsenja kellha valur ta' Lm1259.47 u b'hekk l-Universal Import Export Limited ghamlet claim mas-socjeta attrici u giet debitament kompensata.

Illi tlett gimghat wara, u cioe f'April 2007, il-merkanzija waslet Malta izda wara li din giet irtirata u *samples* minnha gew mibghuta barra sabiex jigu ttestjati instab li parti kienet ghadha tajba u parti ohra ma kienetx tajba u b'hekk kien hemm *salvage* fl-ammont ta' Lm365. Billi t-trasport sar parzjalment bl-ajru fuq titjira tal-Air Malta, l-Air Malta p.l.c. hallset is-sehem tagħha tad-danni kif limitati skond il-*limitation* stipulata taht il-Konvenzjoni ta' Montreal u hallset l-ammont ta' Lm587 biex b'hekk baqa l-bilanc mitlub f'din il-kawza.

Illi s-socjeta konvenuta bhala trasportatrici inkarigata mill-importatur sabiex iggib tal-merkanzija kollha Malta hija responsabqli biex thallas id-danni totali sofferti mingħajr limitazzjoni liema kumpanija interpellata sabiex thallas anke permezz ta' ittri interpellatorji tal-25 ta' Jannar 2008 u tat-22 ta' Frar 2008 baqghet inadempjenti.

Bl-ispejjez u bl-interessi mill-4 ta' Marzu 2007 kontra l-kumpanija konvenuta li minn issa hija ngunta għas-subizzjoni”.

Ra r-risposta tas-socjeta intimata pprezentata fis-7 ta' April, 2008 u li permezz tagħha eccepptiet hekk:

“It-talbiet attrici huma kompletament infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra s-socjeta attrici għar-ragunijiet segwenti:

1. Illi, in limine litis, trid issir il-prova tas-surroga;

2. Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, il-kawza hija tardiva u d-dritt ta' azzjoni ta' l-attrici gie dekadut ai termini ta' l-i-*Standard Terms and Conditions* li tahthom giet ingaggjata s-socjeta eccipjenti mill-assigurat tas-socjeta attrici, u cioe s-socjeta Universal Import Export Limited, fir-rigward tal-garr tal-merkanzija li hija s-suggett tal-kawza odjerna, li tillimita d-dritt ta' azzjoni ghal disa' xhur mid-data tal-konsenja;
3. Illi, fil-mertu, il-hsara allegata fil-merkanzija, kif allegata mis-socjeta attrici, trid tigi ppruvata;
4. Illi, minghajr pregudizzju ghas-su-eccepit, is-socjeta eccipjenti ma kkomettiet ebda nuqqas fil-konfront tas-socjeta attrici u, kwindi, is-socjeta eccipjenti mijex responsabili fil-konfront tas-socjeta attrici;
5. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-su-eccepit, jekk jirrizulta li huwa minnu li l-merkanzija in kwistjoni soffriet xi hsara, dan sehh esklussivament mil-linjal ta' l-ajru Air Malta p.l.c. li kienet responsabili ghall-garr tal-merkanzija bl-ajru;
6. Illi din is-socjeta, u cioe l-Air Malta p.l.c., gia hallset lill-assigurat tas-socjeta attrici, u cioe lis-socjeta Universal Import Export Limited, ghall-hsarat allegatament sofferti mill-merkanzija u ghaldaqstant is-socjeta attrici ma għandhiex dritt għal kumpens kontra s-socjeta eccipjenti;
7. Illi minghajr pregudizzju għas-sueċcepit in oġni caso, ir-relazzjoni bejn is-socjeta eccipjenti u l-assigurat tas-socjeta attrici (is-socjeta Universal Import Export Limited) hija regolata mill-konvenzjoni internazzjonali magħrufa bhala l-Montreal Convention li tillimita r-responsabilita tas-socjeta eccipjenti għal mhux aktar minn €1397 (mahduma skond 17 SDR/kilo). Dan l-ammont ga thallas mis-socjeta Air Malta p.l.c. lill-assigurat tas-socjeta attrici, u cioe lis-socjeta Universal Import Export Limited, kif hawn fuq inghad;
8. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri permessi mil-Ligi".

Ra r-risposta mressqa mis-socjeta kjamata fil-kawza Air Malta p.l.c. intimata fid-19 ta' Frar, 2009 u li permezz tagħha eccepptiet hekk:

“Illi l-kjamata in kawza Air Malta p.l.c. tirrespingi l-pretensjonijiet tal-attrici bhala infondati fil-fatt u d-dritt għal dawn ir-ragunijiet:

1. Teccepixxi l-ewwelnett il-hlas: Qabel ma nfethu dawn il-proceduri, Air Malta p.l.c. għamlet hlas tas-somma ta' hames mijha u sebgha u tmenin lira Maltija (Lm587, illum ekwivalenti għal €1,367.34) lill-assigurata tal-attrici Universal Import & Export Limited assaldu tal-pretensjonijiet tal-imsemmija assigurata (ara skambju ta' korrispondenza u dokumenti annessi bhala Dok AM 1 sa 7). Għalhekk, l-ebda hlas iehor ma huwa dovut mill-kjamata in kawza.
2. Illi l-kjamata in kawza umilment tirriserva illi, bil-permess ta' dan it-Tribunal, tressaq eccezzjonijiet fil-mertu wara li tigi deciza l-eccezzjoni tal-pagament.

Bl-ispejjez.”

Ra l-verbal tas-17 ta' Settembru, 2012 fejn il-kawza giet differita għas-sentenza;

Ikkunsidra;

1. **Joseph Tedesco**, *operations manager* tas-socjeta Universal Import Export Limited xehed permezz tal-procedura ta' l-affidavit. Huwa qal fost affarrijiet ohra li:

- i. Is-socjeta minnu rappreżentata kienet ordnat tnejn u sebghin (72) kilo *solder paste* mingħand il-Kumpanija Kester gewwa l-Germanja. Dan il-prodott kellu jigi trasportat f'temperatura baxxa.
- ii. Hija kienet inkarigat lis-socjeta intimata Advance Shipping Limited sabiex igħibla Malta din il-konsenja mill-Germanja u twassalha sal-bieb.

iii. Is-socjeta intimata kienet igorr diversi drabi dan il-prodott ghas-socjeta Universal Import Export Limited u ghalhekk, skond l-istess soċjetà, l-intimata kienet taf li din it-tip ta' merkanzija trid tingarr taht '*cold condition*'.

iv. Biex tasal hawn Malta, din il-merkanzija kellha tingarr bl-ajru u fuq l-airway bill kien hemm struzzjonijiet specifiċi li din il-merkanzija trid tingarr *in cold storage*.

v. Fl-4 ta' Marzu, 2007 addetti mis-socjeta intimata ċemplu lis-socjeta Universal Import Export Limited biex jinfurmawha li l-merkanzija ma kienitx waslet hawn Malta. Din is-socjeta għamlet *claim* mas-socjeta rikorrenti u ġiet ikkumpensata mill-istess fla-mmont ta' €2,933.78c¹.

vi. Fil-11 ta' April, 2007 is-socjeta intimata ikkonsenjat il-merkanzija, iżda peress li din ma kienitx in *cold condition* is-socjeta Universal Import Export Limited ftehmet mas-socjeta rikorrenti sabiex tibghat samples tal-merkanzija lura għand is-suppliers tagħha biex dawn jagħmlu t-testijiet relattivi u jistabbilixxu jekk il-merkanzija kienitx f'kundizzjoni tajba jew ie. Fl-4 ta' Mejju, 2007 is-socjeta Universal Import Export Limited irċeviet ir-risposta mingħand is-suppliers fejn dawn infurmawha liema batches kienu għadhom tajbin u jilhqu mal-ispecifications. L-ammont li seta jiġi salvat kien jammonta għal għoxrin (20) kilo li kellu prezzi ta' €850.22c. Kien għalhekk, li s-socjeta Universal Import Export Limited harget credit note a favur tas-socjeta rikorrenti u hargu ukoll pagament f'dan l-ammont lill-istess soċjetà rikorrenti.

¹ Fil-paragrafu numru ghaxra (10) ta' l-affidavit tieghu Joseph Tedesco jghid hekk: "Il-prezz totali tal-merkanzija li ma waslitx kien jammonta għal Lm1167.70 (Dok. JT6) li magħhom l-assikurazzjoni kkalkulat 10% markup u naqset l-excess li kien jammonta għal Lm25 u għalhekk ikkumpensatna s-somma ta' elf, mitejn u disgha u hamsin Lira u sebghha u erbghin ċenteżmu (Lm1,259.47) (Dok. JT7)" (fol. 13). Lm1,259.47c huma ekwivalenti għal €2,933.78c.

vii. F'Gunju, 2007, is-socjeta kjamata in kawża Airmalta p.l.c. kitbet lis-socjeta Universal Import Export Limited u infurmatha li hija kienet qegħda thallas is-somma ta' €1,367.34c għat-telf subit mill-imsemmija soċjetà Universal Import Export Limited.

viii. F'Jannar, 2008 is-socjeta Universal Import Export Limited bagħtett ċekk lis-socjeta rikorrenti fl-ammont ta' €1,367.34c u dan peress li din l-ahhar soċjetà kienet digħi ikkumpensathom minhabba li l-merkanzija ma kienitx waslet f'Marzu, 2007.

ix. Għalhekk, ighid ix-xhud Joseph Tedesco, huma, wara li naqsu l-ammont ta' €850.22 (meta huma xtraw lura parti mill-konsenja li kienet għadha tajba) u naqsu l-ammont ta' €1,367.34c (kumpens li huma kienu rċevew mingħand l-Airmalta p.l.c.) huma gew li baqalhom is-somma ta' €716.21c mill-ammont originali li kienet tagħthom is-socjeta rikorrenti ta' €2,933.77c.

2. Is-socjeta rikorrenti qegħda titlob il-hlas mingħand is-socjeta intimata u/jew mingħand il-kjamata in kawża tas-somma ta' €716.21c li huwa l-ammont li hija kellha toħrog a favur tas-socjeta Universal Import Export Limited biex tikkumpensaha minhabba l-fatt li parti mill-ordni ta' *solder paste* li hija kienet għamlet, kienet waslet għandha f'kundizzjoni mhux tajba ghall-bejgh, tort, skond is-socjeta rikorrenti, ta' xi wahda mis-socjetajiet intimati f'dawn il-proceduri.

3. Fis-seduta tat-28 ta' Mejju, 2008 xehed John Galdes, *senior manager claims* mas-socjeta rikorrenti. Huwa qal li s-socjeta rikorrenti kienet harget polza ta' assikurazzjoni favur is-socjeta Universal Import Export Limited li kienet sejra timporta *solder paste* mill-Germanja lejn Malta. Zied ighid li s-socjeta Universal Import Export Limited kienet inkarigat lis-socjeta intimata sabiex tiehu hsieb it-trasport mill-Germanja sa għandha ta' dan is-*solder paste*.

Fis-6 ta' Marzu, 2007, ighid ix-xhud, huma gew infurmati mis-socjeta Universal Import Export Limited li l-konsenja ntilfet. Qal ukoll li din is-solder paste kellha tasal Malta f'kundizzjoni kiesha u cioe f'*cold storage* u dan skont ma hemm miktub fl-airway bill. Is-socjeta Universal Import Export Limited kienet qegħda tinkwiteta li anke kieku din il-konsenja kellha tasal xi ftit tard, xorta wahda din kienet ser tkun kompromessa jekk ma tasalx fil-kundizzjoni ta' *cold storage*.

Ix-xhud qal li peress li din il-konsenja baqghet ma waslitx, allura huma hallsu lis-socjeta Universal Import Export Limited is-somma ta' Lm1,259.47c pari ghal €2,933.78c. Għar-rigward tad-dokument li hemm immarkat bhala dok. JT7 (fol. 21), huwa qal li dik hija d-*discharge form* iffirmata mis-socjeta Universal Import Export Limited biex b'hekk huma gew surrogati fid-drittijiet tagħha. Din id-*discharge form* hija datata 23 ta' Marzu, 2007.

Xi tlett (3) ġimħat wara li s-socjeta rikorrenti kienet hallset is-somma hawn fuq indikata lis-socjeta Universal Import Export Limited hija infurmatha li l-merkanzija kienet waslet hawn Malta. Meta din l-ahhar socjetà imsemmija talbet li tiehu *sample tas-solder paste* biex tkun tista' tivverifika l-istat tagħha, s-socjeta intimata irrifjutat u għalhekk is-socjeta Universal Import Export Limited ġabret il-merkanzija u bagħtet *sample lis-supplier* tagħha sabiex isiru d-debiti verifikasi jekk din għadhiex tajba. Skond notament li hemm fuq dok. JT 8 (fol. 22) jirrizulta li "goods are not in cold condition". Is-socjeta Universal Import Export Limited ġiet infurmat li kien hemm parti mill-merkanzija li ma kienitx tajba u għalhekk is-socjeta rikorrenti għamlet *salvage* tal-merkanzija li kienet ghada tajba. Fil-fatt, hi rrifondiet lis-socjeta rikorrenti s-somma ta' Lm365 pari għal €850.22c.

Is-socjeta rikorrenti kitbet lis-socjeta intimata u infurmati li huma kienu qegħdin jippretendu mingħandha s-somma ta' Lm894.47c pari għal €2,083.55c. Is-socjeta intimata rrifjutat li tagħmel dan, u infurmat lis-socjeta rikorrenti li

huma kienu ser ikellmu lis-socjeta Airmalta p.l.c. sabiex jirkupraw dan l-ammont minghandha. F'Jannar, 2008 is-socjeta rikorrenti ġiet infurmata li s-socjeta Airmalta p.l.c. hallset lis-socjeta Universal Import Export Limited s-somma ta' Lm587 pari għal €1,367.34c, liema ammont thallas a baži tal-Montreal Convention. Dan l-ammont gie rifuz lis-socjeta rikorrenti mis-socjeta Universal Import Export Limited biex b'hekk gie li s-socjeta rikorrenti issa kienet qegħda tippretendi li tithallas is-somma ta' Lm307.47c pari għal €716.21c mingħand is-socjeta intimata. Is-socjeta intimata ma riditx thallas dan l-ammont u għalhekk saret din il-kawza.

4. Fis-seduta tal-1 ta' Lulju, 2008 xehed **Kurt Caruana**, *claims negotiator* mas-socjeta rikorrenti. Ix-xhieda tieghu hija ripetizzjoni tax-xhieda ta' John Galdes. Fil-fatt, ix-xhud ighid li “*fuq dan il-kaz partikolari allavalожا jien hdimtu, jiena bqajt niddilja dejjem mas-senior manager tiegħi illi huwa John Galdes peress illi ma kienx kaz regolari ta' short landing*” (fol. 40).

5. **Saviour Mallia**, Section Head Cargo Department mas-socjeta Airmalta p.l.c., tressaq biex jixhed mis-socjeta kjamata in kawża fis-seduta tas-16 ta' April, 2009. Beda biex qal li huwa jiehu hsieb il-claims li jsiru kontra s-socjeta kjamata in kawza. B'referenza għal kwistjoni odjerna, x-xhud qal li din il-konsenja kellha tasal mal-ajruplan KM942 li kellu jasal fl-4 ta' Marzu, 2007. Pero l-kaxxi kontenenti l-merkanzija in kwistjoni ma waslux ma din it-titjira u fit-13 ta' Marzu, 2007 is-socjeta minnu rappreżentata rċeviet *claim* mingħand is-socjeta Universal Import Export Limited fejn din ta' l-ahhar kienet qed iżomm lil Airmalta p.l.c. responsabbi għal dan in-nuqqas. Wara li s-socjeta kjamata in kawża irċeviet id-dokumenti li kien talab dan ix-xhud mingħand is-socjeta Universal Import Export Limited, hija ghaddiet biex hallset l-ammont ta' Lm587 pari għal €1,367.34c skond il-kundizzjonijiet talk-kuntratt. Dan l-ammont ma huwiex l-ammont kollu li s-socjeta Universal Import Export Limited kienet qegħda titlob iżda huwa l-ammont li s-socjeta minnu rappreżentata kienet tenuta thallas skond il-Montreal Convention.

Ix-xhud ghamel referenza għad-dokument li huma bagħtu lis-socjeta Universal Import Export Limited (dok. AM 4 a fol. 59) datat 8 ta' Gunju, 2007 fejn ma din l-ittra kien hemm ċekk fl-ammont ta' Lm587 pari għal €1,367.34c u li dan l-ammont kien qiegħed jithallas “... *in full and final settlement to your claim*” (fol. 59).

Meta sar il-kontro-ezami tieghu mir-rappreżentant legali tas-socjeta rikorrenti, x-xhud qal li l-airway bill kienet indirizzata lil Advance Shipping Limited u għalhekk, kompla jghid dan ix-xhud, kienet din is-socjeta proprjament il-klijenta tagħhom ghax kienet hi li qabbdithom biex iğorru l-merkanzija in kwistjoni.

In kontro-ezami mir-rappreżentant legali tas-socjeta intimata, x-xhud qal li l-pagament ta' Lm587 pari għal €1,367.34c sar lis-socjeta Universal Import Export Limited *in full and final settlement*. Zied ighid li “*meta l-Air Malta bagħtet ic-cheque in kwistjoni l-Universal Import & Export Limited bl-ebda mod ma kkontestat dan l-ammont jew ma accettatux peress illi kienet qed titlob xi ammont ikbar. Nikkonferma li c-cheque gie anke msarraf*” (fol. 70).

6. Is-socjeta intimata resqet lil **Terence Cachia**, bhala xhud tagħha fis-seduta tas-26 ta' Gunju, 2009. Qal li fiz-zmien in kwistjoni huwa kien direttur tas-socjeta intimata. Qal ukoll li qabel din il-konsenja s-socjeta Universal Import Export Limited kienet użat is-servizzi tas-socjeta intimata diversi drabi. Zied ighid li “*meta xi hadd ikun talabna ic-charges u l-quotations tagħna, ahna dawn nibagħtuhomlu u fuq l-istess quotation ikun hemm imniżżejjel illi s-socjeta Advance Shipping Limited għandha t-terms and conditions tagħha u li sabiex wieħed ikun jista jara dawn it-terms and conditions, hemm site illi jista jidhol fiha*” (fol. 74-75).

Ix-xhud esebixxa dokument li gie mmarkat bhala dok. TC1 (fol. 78 et seq) u qal li dan huwa dokument li permezz tieghu s-socjeta Universal Import Export Limited talbet lis-socjeta intimata sabiex tagħtiha r-reservations. Ma dan id-dokument hemm ukoll “*...ir-risposta tagħna fejn propriu*

tajniehom il-quotation u wiehed jista jara li taht din il-quotation hemm imniżżej fejn wiehed irid imur sabiex jara t-terms and conditions tagħna” (fol. 75). Din l-istima magħmula mis-socjeta intimata ġiet aċċettata mis-socjeta Universal Import Export Limited. Izid ighid li l-merkanzija kellha tasal hawn Malta f’cold storage u li bhala linja ta’ l-ajru, huma kienu qabdu lil Air Malta p.l.c. sabiex igorr din il-merkanzija.

Qal li meta huma rċevew in-notice of arrival mingħand is-socjeta kjamata in kawża (dok. TC 3 a fol. 86) huma marru biex jiġbru l-merkanzija u wara li kienu hallsu għal istess huma irrejalizzaw li fuq l-airway bill kien hemm l-ittri “NRB” li jfissru *not received in bond* (ara dok. TC 4 a fol. 87). Huma nfurmaw lis-socjeta Universal Import Export Limited li l-merkanzija ma kienitx waslet u kienu bagħtulha n-notice of arrival bil-kliem miktub NRB u dan sabiex l-imsemmija soċjetà jkollha dokument mingħandhom li juri li l-merkanzija ma kienitx waslet. Ix-xhud qal ukoll li s-socjeta Universal Import Export Limited kienet bagħtilhom *email* fejn infurmathom li kienet qegħda iżżommhom responsabbi għal dan il-fatt, iżda s-socjeta intimata kienet irrifjutat li hija tinżamm responsabbi l-ghaliex il-fatt li ma waslitx il-merkanzija ma kienx imputabbi l-lilhom. Da parti tagħha, s-socjeta intimata bagħtet email lis-socjeta kjamata in kawża fejn infurmatha li hija kienet qegħda iżżommha responsabbi għal akkadut (ara dok. TC 6 a fol. 93). Wara xi xahar, is-socjeta kjamat in kawża infurmatha li l-merkanzija kienet waslet u għalhekk is-socjeta intimata infurmat lis-socjeta Universal Import Export Limited b'dan il-fatt (ara dok. TC 7 a fol. 94). Sussegwentement, is-socjeta kjamata in kawża hallset lis-socjeta Universal Import Export Limited u imbagħad s-socjeta rikorrenti fittxet lis-socjeta minnu rappresentata għad-differenza.

Huwa esebixxa ukoll dokument li gie mmarkat bhala dok. TC 2 (fol. 80) li huma t-terms and conditions tas-socjeta intimata.

7. **Joseph German**, direttur tas-socjeta intimata kkonferma dak li xehed Terence Cachia.

8. Fis-seduta tat-8 ta' Ottubru, 2009 reggha xehed **Terence Cachia**. Huwa qal li s-socjeta Universal Import Export Limited irċeviet il-merkanzija fil-11 ta' April, 2007. Skond ma jirrizulta mid-dokument immarkat bhala dok. TC 12 (fol. 109), irriżulta li “*goods where not in cold condition*”. Mistoqsi in kontro-ezami meta nkitbet din il-frazi, x-xhud qal li “*dak il-kumment żgur ma sarx waqt li I-merkanzija kienet ghada għand I-Airmalta*” (fol. 107). Zied ighid li dan il-fatt sehh peress li “... *I-Airmalta ma kienux żammewhom fil-cold store*” (fol. 106). Qal ukoll li s-socjeta minnu rappresentata kienet bagħtet lil burdnar tagħha fis-shed tas-socjeta kjamata in kawża, dak-in-nhar stess, li baqa sejjer dirett biha għand is-socjeta Universal Import Export Limited ġewwa l-imħażen tagħha f'Rahal Għid. Ix-xhud esebixxa ukoll sensiela ta' emails bejn is-socjeta intimata u dik kjamata in kawża (dok. TC 13 a fol. 110 et seq) minfejn jirrizulta li I-merkanzija waslet hawn Malta fit-8 ta' April, 2007 (fol. 112) u s-socjeta minnu rappresentata ġiet infurmata fl-10 ta' April, 2007 li I-merkanzija kienet għand is-socjeta kjamata in kawża permezz ta' telefonata. Meta gie mistoqsi jekk il-vann tal-burdnar kellux facilitajiet li jżomm il-merkanzija fi stat *cooled*, huwa qal li I-vann tal-burdnar kien “*a dry van*” (fol. 107). Mistoqsi r-raguni għala I-burdnar gabar il-merkanzija *in a dry van*, x-xhud wieġeb li “*il-burdnar tagħna kien gabar ix-xogħol in a dry van ghaliex kien induna li mingħand I-Airmalta ma kienx cooled u ma konniex ser nergu nkeshu I-merkanzija mill-għid*” (fol. 107). Stqarr ukoll li ġieli kien hemm każijiet fejn merkanzija li tkun merfugha go *cool storage*, s-socjeta intimata tqiegħed din il-merkanzija go *dry van* u cioe mingħajr *cooling* u dan meta I-vjagg ikun wieħed qasir bhal ma kien dan il-kaz odjern².

Mistoqsi r-raguni I-ghala I-merkanzija waslet kwaži xahar tard, ix-xhud qal li qatt ma ingħata tweġiba mingħand is-socjeta kjamata in kawża dwar dan.

9. **Noel Ellul**, direktur tas-socjeta General Marine Services and Consultancy Limited xehed fit-8 ta' Ottubru,

² Il-vjagg kien minn Hal-Luqa għal Rahal Għid.

2009 u qal li huwa ha hsieb din il-*claim* partikolari għann-nom tas-socjeta intimata. Huwa qal li l-parir tieghu lis-socjeta intimata kien li hi ma kellha l-ebda responsabilita ghall-akkadut iżda t-tort kien ta' l-Airmalta p.l.c. Dan peress li huma ma kien ux żammew il-merkanzija f'cool storage. Il-fatt li l-merkanzija ingarret fi *dry van* bl-ebda mod ma wasal sabiex din il-merkanzija jigrilha l-hsara. Huwa qal li wasal għal din il-konkluzzjoni peress li “... *meta jiena staqsejt nies ta' Advance Shipping Limited minn fejn kienu gabru din il-merkanzija jiena sirt naf illi l-merkanzija ma kienetx inġabret mill-cool shed, iżda minn xi shed iehor fejn tinstab il-merkanzija normali*” (fol. 115) Stqarr però li huwa ma kien ra l-ebda dokument mingħand is-socjeta kjamat in kawża li juri jekk il-merkanzija kienitx in cold storage jew le.

Ikkunsidra ulterjorment;

10. Illi din hija kawża dwar danni li s-socjeta rikorrenti, kif surrogata fid-drittijiet tal-assigurat tagħha s-socjeta Universal Import Export Limited tghid li sofriet peress li merkanzija li kienet ordnata mill-ahhar soċjetà kienet waslet tardivament hawn Malta u fi stat, fil-maggor parti tagħha, mhux tajjeb għal uzu. L-ammont reklamat huwa ta' €716.21c.

11. In succinct, wieħed jista jghid li s-segwenti fatti jirruzltaw mill-atti:

i. Is-socjeta Universal Import Export Limited fis-27 ta' Frar, 2007 kienet ornat 72kg *solder paste* mill-Germanja, liema merkanzija kellha tiġi trasportata f'temparatura baxxa. Hija kienet harget polza ta' l-assikurazzjoni mas-socjeta rikorrenti għal din il-konsenza.

ii. Hija kienet inkarigat lis-socjeta intimata biex tagħmel dan, li da parti tagħha kienet inkarigat lis-socjeta kjamat in kawża biex iġġib din il-merkanzija f'Malta;

Kopja Informali ta' Sentenza

iii. Skond l-airway bill esebita a fol. 16 tal-process (dok. JT 2) jirrizulta li l-merkanzija kellha tinżamm f'cool storage.

iv. Din il-merkanzija kellha tasal Malta fl-4 ta' Marzu, 2007 (fol. 17). Fir-rejalta, waslet Malta l-Hadd 8 ta' April, 2007 (fol. 95) u ingabret mill-burdnar tas-socjeta intimata nhar it-Tlieta 11 ta' April, 2007 u inghatat lis-socjeta Universal Import and Export Limited dak-in-nhar stess.

v. Meta din il-merkanzija waslet għand is-socjeta Universal Import and Export Limited, tniżżlu l-kliem "Note: goods not in cold condition" (fol. 109).

vi. Sadanitant, is-socjeta Universal Import and Export Limited kienet resqet *claim* mas-socjeta rikorrenti u dan minhabba li din il-konsenja ma kienitx waslet fl-4 ta' Marzu, 2007 u fil-fatt is-socjeta rikorrenti kienet hallsitha s-somma ta' Lm1,259.47c pari għal €2,933.78c bhala hlas a saldu ta' kull pretensjoni li l-imsemmija soċjetà kellha kontra s-socjeta rikorrenti a baži tal-polza ta' l-assikurazzjoni li hija kellha magħha. Is-socjeta Universal Import and Export Limited kienet għiet surrogata fid-drittijiet tas-socjeta Universal Import and Export Limited ma dan il-hlas (fol. 21).

vii. Meta l-merkanzija imbagħad waslet hawn Malta, is-socjeta Universal Import and Export Limited bagħtix xi samples mill-istess lill-fabbrika minfejn kienet akkwistata sabiex tara jekk kienx għad hemm xi partijiet minnha li kienu tajba. Fil-fatt irriżulta li kien hemm 20kg minn din il-merkanzija li kienet għadha tajba u setghet tintuża. Għalhekk, l-imsemmija soċjetà tagħi credit note lis-socjeta rikorrenti fl-ammont ta' €850.22c.

viii. Fit-8 ta' Gunju, 2007, is-socjeta kjamata in kawża hallset is-somma ta' €1,367.34c lis-socjeta Universal

Import and Export Limited *in full and final settlement* ghall-pretensjonijiet tagħha u dan skond ma jirrizulta mill-ittra li hemm esebita a fol. 27. Dan l-ammont ingħata mis-socjeta Universal Import and Export Limited lis-socjeta rikorrenti f'Jannar, 2008.

ix. B'hekk jekk mill-ammont ta' €2,933.78c tnaqqas iz-zewg somom imsemmija fil-paragrafi preċedenti u ciee l-ammonti ta' €850.22c u €1,367.34c jiġi l-ammont mitlub fit-talba odjerna u ciee l-ammont ta' €716.22c.

12. Is-socjeta intimata tallega li hija ma hijiex responsabbi għal akkadut u li r-responsabbilita kienet tas-socjeta kjamata in kawża. Is-socjeta intimata talbet, fl-ewwel eċċeazzjoni tagħha, l-prova tas-surroga. It-Tribunal huwa tal-fehma li l-kopja tas-surroga li hemm a fol. 21 tal-process hija suffiċjenti sabiex din l-ecċeazzjoni tiġi newtralizzata u konsegwentement, l-istess Tribunal qiegħed jghaddi biex jichadha.

13. It-tieni eċċeazzjoni tas-socjeta intimata hija fis-sens li t-talba odjerna ġiet intavolata tardivament u dan skond it-termini ta' l-iStandard Terms and Conditions li tahthom ġiet ingaggata mill-assigurat tas-socjeta rikorrenti. Is-socjeta intimata tħid li t-talba odjerna kellha tiġi intavolata fi żmien disa' (9) xhur mid-data tal-konsenja. Rajna li l-konsenja tal-merkanzija saret fil-11 ta' April, 2007 u t-talba ġiet intavolata fid-29 ta' Frar, 2008 u b'hekk mid-data tal-konsenja sad-data ta' l-intavolar tal-kawza odjerna ghaddew ghaxar xhur u tmintax-il gurnata. Fl-istandard terms and conditions of trading tas-socjeta intimata (dok. TC 2 a fol. 80 et seq.) insibu li:

“17. TIME LIMIT

The Company shall be discharged of all liability:

(i) In respect of damages, unless the Company has been given a reasonable time period in which to survey

such damage except where it was not reasonably possible for the Company to be given such opportunity,

(ii) In respect of loss or damage at the Company's premises of any Unit or Vehicle, unless written notice of such loss or damage is received within five working days of the date when such Unit or Vehicle left the Company's premises or, if lost, when such Unit or Vehicle should have left the Company's depot,

(iii) In respect of all claims, unless within 9 (nine) months from the date of delivery of the goods to the Customer, suit is brought against the Company in the proper forum and written notice thereof received by the Company" (fol. 84).

14. Kif digà rajna, l-vjagg tal-merkanzija kellhu jasal hawn Malta permezz ta' l-ajru. Pero qabel ma jibda l-vjagg tieghu bl-ajru, l-merkanzija kellha titwassal bit-triq u meta tasal l-ajruport hawn Malta, terga titwassal għand is-socjeta Universal Import and Export Limited bit-trasport tat-triq. Fit-trattazzjoni tagħha, s-socjeta rikorrenti tħid li l-kawza kellha tīgi ntavolata fi żmien sena mid-data talk-konsenja (Art. 32 tal-Kap. 486 u ciee l-Att dwar il-Garr Stradali Internazzjonali ta' Merkanzija). Fil-fehma tat-Tribunal dan l-Att ma huwiex applikabbli għal kaz odjern l-ghaliex kif iħgid l-Artikolu 2 ta' l-Iskeda annessa ma l-imsemmi Att:

"1. Where the vehicle containing the goods is carried over part of the journey by sea, rail, inland waterways or air, and, except where the provisions of article 14 are applicable, the goods are not unloaded from the vehicle, this Convention shall nevertheless apply to the whole of the carriage. Provided that to the extent it is proved that any loss, damage or delay in delivery of the goods which occurs during the carriage by the other means of transport was not caused by act or omission of the carrier by road, but by some event which could only have occurred in the

course of and by reason of the carriage by that other means of transport, the liability of the carrier by road shall be determined not by this Convention but in the manner in which the liability of the carrier by the other means of transport would have been determined if a contract for the carriage of the goods alone had been made by the sender with the carrier by the other means of transport in accordance with the conditions prescribed by law for the carriage of goods by that means of transport. If, however, there are no such prescribed conditions, the liability of the carrier by road shall be determined by this Convention.

2. If the carrier by road is also himself the carrier by the other means of transport, his liability shall also be determined in accordance with the provisions paragraph 1 of this article, but as if, in his capacities as carrier by road and carrier by the other means of transport, he were two separate persons".

F'dan il-kaz, kienet il-merkanzija biss li ingarret u mhux il-vettura li fih kien hemm il-merkanzija. Ghalhekk dan I-Att ma huwiex applikabbi ghal kaz odjern.

15. Ghalhekk, it-Tribunal, in vista tal-kundizzjonijiet tas-socjeta intimata, u cioe li s-socjeta rikorrenti kellha tiproċedi b'kawza kontra s-socjeta intimata fi żmien disa (9) xhur, qieghed jilqa din I-istess eċċeazzjoni u jiddikjara li t-talba odjerna ġiet intavolata tardivament kontra s-socjeta intimata u konsegwentement qieghed jichad I-istess talba fil-konfront tagħha.

16. Għar-rigward tas-socjeta kjamata in kawża, jingħad li din ġiet kontrattata sabiex igorr din il-merkanzija mill-Germanja ghall-Malta mis-socjeta intimata. Is-socjeta intimata da parti tagħha kienet ġiet inkarigata mill-assigurata tas-socjeta rikorrenti sabiex iġibilha il-merkanzija mill-mhazen tal-kumpanija fil-Germanja ghall-imhazen tagħha f'Malta. Ghalhekk legalment, ir-relazzjoni tas-socjeta kjamata in kawża hija mas-socjeta intimata. Filwaqt li r-relazzjoni tal-assigurat tas-socjeta rikorrenti hija mas-socjeta intimata.

17. Is-socjeta kjamata in kawża eccepptiet il-hlas għassaldu ta' kull pretensjoni li l-assigurat tas-socjeta rikorrenti kellha għar-rigward ta' din il-merkanzija. Skond ma jirrizulta minn ittra datata 8 ta' Gunju, 2007 mibghuta fit-8 ta' Gunju, 2007 (fol. 59), s-socjeta kjamata in kawża kienet bagħtet ċekk fl-ammont ta' Lm587 pari għal €1,367.34c “... *in full and final settlement to your claim*” (fol. 59) lis-socjeta Universal Import and Export Limited. Dan ic-cekk gie debitament imsarrat mill-imsemmija soċjetà. Pero, s-socjeta rikorrenti kienet ġiet surrogata fid-drittijiet tas-socjeta Universal Import and Export Limited fit-23 ta' Marzu, 2007. Dan xi jfisser? Tista s-socjeta kjamata in kawża tecepixxi l-hlas li hija għamlet lil soċjetà li f'dak l-istadju ma kienx għad kellha x'taqsam mal-kwistjoni? Fil-fehma tat-Tribunal, il-hlas a saldu sar lil kumpanija (Universal Import and Export Limited) li meta sar il-hlas ma kellha l-ebda dritt li tirċievi dak il-hlas l-ghaliex is-socjeta rikorrenti kienet hallsitha ghall-pretensjonijiet tagħha kollha fit-23 ta' Marzu, 2007. Kieku l-hlas sar lis-socjeta rikorrenti, allura l-posizzjoni legali kienet tkun wahda ferm differenti. Għalhekk, din l-eccezzjoni tas-socjeta kjamata in kawża qegħda tīgħi michuda.

18. Mill-provi prodotti, ghalkemm jirrizulta li parti mill-merkanzija ta' *solder paste* li ngiebet hawn Malta ma baqghetx tajba għal uzu minhabba li ma kienitx inżammet in *cool storage*, ma jirriżultax jekk din il-merkanzija kienitx qegħda tinżamm in *cool storage* meta din telqet mill-fabrika ġewwa l-Germanja, kif inżammet, jekk inżammet, fil-warehouse ġewwa l-ajrūport tal-Germanja, kif telghet fuq l-ajruplan u kif inżammet meta waslet hawn Malta fit-8 ta' April, 2007 sakemm ingabret mill-burdnar tas-socjeta intimata tlett ijiem wara u ciee fil-11 ta' April, 2007. L-unika haġa certa hija li meta ngarret din il-merkanzija mis-shed tas-socjeta kjamata in kawża ghall-imħażen tal-assigurat tas-socjeta rikorrenti, din ingarret *in a dry van*. Għalhekk it-Tribunal ma jistax jasal biex jghid jekk is-socjeta kjamata in kawża għandhiex tahti għal xi nuqqas da parti

Kopja Informali ta' Sentenza

tagħha u konsegwentement ma jistax jilqa t-talba tas-socjeta rikorrenti.

Għaldaqstant, it-Tribunal, qiegħed jaqta u jiddeciedi dan il-kaz billi:

- 1) fil-konfront tas-socjeta intimata jichad l-ewwel ecċeżżjoni tagħha. Qiegħed jilqa t-tieni ecċeżżjoni tagħha u konsegwentement jichad it-talbiet tas-socjeta rikorrenti fil-konfront tagħha.
- 2) fil-konfront tas-socjeta kjamata in kawża qiegħed jichad l-ewwel ecċeżżjoni tagħha u
- 3) qiegħed jichad it-talba tas-socjeta rikorrenti stante li din ma ġietx sodisfacentement ippruvata skond il-ligi.

L-ispejjez huma ghak-karigu tas-socjeta rikorrenti fl-intier tagħhom.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----